

Στήριξη των προσφύγων που φτάνουν στην Ελλάδα

Από τη σύναψη συμφωνίας ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία¹ τον Μάρτιο του 2016, τα κέντρα υποδοχής μεταναστών και προσφύγων που φτάνουν στα ελληνικά νησιά του Αιγαίου, έχουν μετατραπεί σε ανοιχτές φυλακές. Στο πλαίσιο της εν λόγω συμφωνίας, από τους παράνομους μετανάστες που έχουν φτάσει στα ελληνικά νησιά από την Τουρκία από τις 20 Μαρτίου 2016 και έπειτα, οι μη αιτούντες άσυλο από την Ελλάδα ή εκείνοι των οποίων η αίτηση χορήγησης ασύλου απορρίφθηκε ούσα μη αποδεκτή, καλούνται να επιστρέψουν στην Τουρκία. Επί τρεις χειμώνες, άνθρωποι που αναζητούν προστασία, ανάμεσα στους οποίους και παιδιά, έχουν αναγκαστεί να ζουν υπό ανθυγιεινές, μη ασφαλείς και εν γένει οικτρές συνθήκες. Κατά τη διάρκεια των προηγούμενων τρεισήμισι ετών, η Ελλάδα δεν κατάφερε να κάνει μεγάλη πρόοδο ως προς την εγγύηση των ελάχιστων προδιαγραφών υποδοχής και δικονομίας για τους μετανάστες και τους πρόσφυγες, τις οποίες δικαιούνται σύμφωνα με το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Άλλα κράτη μέλη έδειξαν απροθυμία να μοιραστούν την ευθύνη μετεγκατάστασης μεταναστών και προσφύγων από την Ελλάδα, ασκώντας έτσι παράλογη πίεση σε μια χώρα, η οποία έχει ήδη βασανιστεί από τα μέτρα λιτότητας και την οικονομική κρίση. Παράλληλα, η Τουρκία διατηρεί υπό την «ομηρία» της την ΕΕ με απειλές περί «ανοίγματος των πυλών» για τα περίπου 3,5 εκατομμύρια πρόσφυγες που φιλοξενεί. Επιπλέον, σύμφωνα με μια έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας, η Τουρκία υποχρεώνει Σύριους μετανάστες να επιστρέψουν στη χώρα τους, η οποία έχει καταστραφεί από τον πόλεμο. Κάποιοι, μάλιστα, με χειροπέδες, αφού τους έχουν απειλήσει ή ξεγελάσει ώστε να υπογράψουν συμφωνίες «εθελούσιας επιστροφής», παραβιάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο την αρχή της μη επαναπροώθησης και υποχρεώνοντας ανθρώπους να κάνουν το επικίνδυνο ταξίδι μέσω ξηράς ή θάλασσας προς την Ελλάδα.

Συγκριτικά με το 2018, ο αριθμός των αφίξεων δια θαλάσσης στην Ελλάδα έχει αυξηθεί. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, τον Σεπτέμβριο του 2019, 10.551 άνθρωποι έφτασαν στα νησιά του Αιγαίου, ενώ τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 2019 ο αριθμός αυξήθηκε στους 12.720. Περίπου το 5% των αφίξεων είναι παιδιά που δεν συνοδεύονται ή έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, κυρίως από το Αφγανιστάν και τη Συρία. Το κέντρο υποδοχής στη Μόρια της Λέσβου, το οποίο σχεδιάστηκε για να στεγάσει 3.000 άτομα, αυτή τη στιγμή φιλοξενεί περισσότερα από 10.000. Εκτιμάται ότι το 80% του πληθυσμού είναι Αφγανοί, οι οποίοι είναι πιθανό να δικαιούνται προστασία προσφύγων. Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, το κέντρο υποδοχής στο νησί της Σάμου στεγάζει επταπλάσιο αριθμό ατόμων από αυτόν που θα έπρεπε κανονικά να φιλοξενεί. Υπάρχουν οικογένειες που κοιμούνται πάνω σε χαρτόνια στο πάτωμα. Άνθρωποι κάνουν ουρές για φαγητό, νερό και πρόσβαση στο μπάνιο. Τα παιδιά δεν πηγαίνουν στο σχολείο, ενώ οι γονείς τους δεν μπορούν να βρουν δουλειά, ακόμα και αν έχουν το δικαίωμα να εργαστούν νομίμως. Η πρόσβαση στην ιατρική βοήθεια και τη διαδικασία ασύλου, συμπεριλαμβανομένης και της δικαστικής συνδρομής, είναι αξιοθρήνητη. Η βροχή έχει παρασύρει τις σκηνές και τις άτυπες δομές τις οποίες οι πρόσφυγες είχαν στήσει μόνοι τους, λόγω της απουσίας

¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/03/18/eu-turkey-statement/pdf>

επαρκών χώρων διαμονής. Οι φρικτές συνθήκες στα κέντρα υποδοχής θέτουν τις γυναίκες και τα κορίτσια σε σοβαρό κίνδυνο έμφυλης βίας. Η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, έχει αναφέρει ότι οι γυναίκες πέφτουν συχνά θύματα σεξουαλικής βίας και είναι εξαιρετικά ευάλωτες ώστε να γίνουν θύματα εμπορίας ανθρώπων.

Η ΕΕ έχει κάνει ανεπαρκείς δεσμεύσεις για την εξασφάλιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αυτών των ατόμων τα οποία αναζητούν ασφάλεια εντός των συνόρων μας και έχει αφήσει παραμεθόριες χώρες όπως η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία μόνες τους στη διαχείριση των ατόμων που αιτούνται άσυλο. Η οικονομική βοήθεια που δόθηκε στην Ελλάδα κατά τα προηγούμενα έτη δεν υπήρξε επαρκής για να απαλύνει τον πόνο των ανθρώπων που έχουν εγκλωβιστεί σε αυτές τις ανοιχτές φυλακές. Επιπλέον, η έλλειψη αλληλεγγύης δίνει πάτημα στη συντηρητική ελληνική κυβέρνηση να περάσει ένα νέο νόμο περί ασύλου, ο οποίος θα περιορίσει δραστικά βασικά ανθρώπινα δικαιώματα. Αυτό το οποίο χρειάζεται, όπως έδειξαν οι ad-hoc λύσεις που έφτασαν στη Μάλτα, είναι διαρκής και κοινή στήριξη προς τους πρόσφυγες σε όλη την ΕΕ. Αυτό σημαίνει πως οι μετανάστες και οι πρόσφυγες θα πρέπει να μετεγκατασταθούν με δίκαιο τρόπο σε όλα τα κράτη μέλη εντός της ΕΕ, λαμβάνοντας υπόψη τη χώρα προτίμησης των προσφύγων, τους οικογενειακούς και ενδοκοινοτικούς δεσμούς, καθώς και το σχετικό μέγεθος και το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν των κρατών μελών.

Δύο νομικές πράξεις που αφορούν την καρδιά του προβλήματος, κρήζουν επειγόντως ριζικής αναθεώρησης. Ο Κανονισμός του Δουβλίνου III, ο οποίος αποδίδει την ευθύνη για τους αιτούντες άσυλο στο πρώτο κράτος μέλος στο οποίο προσέρχονται, έχει αποτελέσει πηγή προβλημάτων και δυστυχίας για τα νότια μεσογειακά κράτη μέλη της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας. Η συμφωνία ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία είχε παρόμοια επίδραση, ασκώντας αβάσταχτη πίεση στο ήδη εύθραυστο σύστημα ασύλου της Ελλάδας. Η συμφωνία ανάμεσα στην ΕΕ και την Τουρκία άφησε την ΕΕ έρμαιο στις ιδιοτροπίες της τουρκικής κυβέρνησης, κάνοντας παράλληλα τα στραβά μάτια αναφορικά με τις παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Τουρκία. Η ΕΕ πρέπει να σταματήσει την εξωτερική διαχείριση των συνόρων προς τρίτες χώρες όπως η Τουρκία και η Λιβύη, να εγγυηθεί νόμιμες οδούς εισόδου για τους πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένης της μετεγκατάστασης εντός της ΕΕ, μετακίνηση από χώρα εκτός της ΕΕ, προγράμματα θεώρησης για ανθρωπιστικούς λόγους και χρήση της Οδηγίας περί προσωρινής προστασίας.

Επιβεβαιώνοντας εκ νέου το ψήφισμά μας επί του ζητήματος στο Συμβούλιο του 2018 στην Αμβέρσα, το Ευρωπαϊκό Πράσινο Κόμμα:

1. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και την ελληνική κυβέρνηση να διαθέσουν κεφάλαια και μέσα για να ανακουφίσουν την ανθρωπιστική καταστροφή στα νησιά του Αιγαίου, προτού ο χειμώνας του 2019 κάνει τις συνθήκες ακόμα πιο δυσχερείς.
2. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να βοηθήσει την Ελλάδα σε αυτή την αποστολή.

3. Καλεί την ΕΕ και τα κράτη-μέλη της να συμφωνήσουν σε πιο φιλόδοξα προγράμματα επανεγκατάστασης και δίκαιη κατανομή σε όλη την ΕΕ, βάσει των χωρών επιλογής, της οικογένειας και κοινωνικών δεσμών των αιτούντων ασύλου και βάσει του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος, του πληθυσμού και του εδαφικού χώρου των κρατών-μελών.
4. Παρακινεί την ΕΕ να δημιουργήσει περισσότερες ασφαλείς διόδους προς την Ευρώπη, συμπεριλαμβανομένης και της ευκολότερης οικογενειακής επανένωσης.
5. Καλεί τη ΕΕ και την τουρκική κυβέρνηση να διασφαλίσουν την προστασία των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία, δίνοντας ιδιαίτερη βάση στις πιο ευπαθείς ομάδες, όπως οι ΛΟΑΤΚΙ πρόσφυγες.
6. Καλεί την ελληνική κυβέρνηση να σταματήσει τις συνεχείς μεταρρυθμίσεις των νόμων περί ασύλου, οι οποίες παραβιάζουν το δικαίωμα ασύλου.
7. Καλεί τα κράτη-μέλη της ΕΕ να αποχωρήσουν από τη συμφωνία ΕΕ-Τουρκίας, συνεχίζοντας όμως να παρέχουν οικονομική υποστήριξη στους Σύριους πρόσφυγες της Τουρκίας.
8. Ζητά να τεθεί τέλος στην απέλαση των Σύριων προσφύγων στην Τουρκία καθώς εξωθούνται σε επανεγκατάσταση στη βόρεια Συρία. Ο τουρκικός, συριακός και κουρδικός λαός δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως διαπραγματευτικά πιόνια στις διαπραγματεύσεις με την Τουρκία σχετικά με την από κοινού στήριξη των προσφύγων.
9. Καλεί τα κράτη-μέλη της ΕΕ να άρουν το φραγμό για την άμεσα χρειαζόμενη μεταρρύθμιση του Δουβλίνου, με την προοπτική να δημιουργηθεί ένα σύστημα στο οποίο η ευθύνη θα διαμοιράζεται ανάμεσα στα κράτη-μέλη, όπως απαιτεί η πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.
10. Χαιρετίζει την πρωτοβουλία της φινλανδικής προεδρίας για τη δημιουργία «συμμαχίας των προθύμων», προκειμένου να διασφαλιστεί το δικαίωμα να αναζητούν άσυλο οι μετανάστες που διασώζονται στη Μεσόγειο.